

16 mezheven — 15 gouere 1975

«POBL VREIZH»

B.P. 304

29273 BREST-CEDEX

koumanantou

Boutin : 10 lur

Skoazell : adaleg 20 lur

C.C.P. 2746-79 Rennes.

Niv. 65

POBL VREIZH

1 LUR

GOUEL
POBL
VREIZH

MONTROULES
LANGOLVAS
28-29 mezheven

STIVELL
WARING
KERVAL
BESSON
GWERNIG
C'HOARIVA
OSTALIRI
FEST-NOS
SINEMA
STANDOU
H.A...

ur gouel - pobl
ur gouel strevroadel
savet gant
unvaniezh demokratel breizh

TRANS
OCEAN:
barados
war an
douar!

28-29 mezheven 1975
GOUEL POBL VREIZH

Aoset eo gant pobl Vreizh ha Le Peuple breton. E Langolvas, e Montroules, eo e vo graet an daou zeweñ politikel ha kulturel-se. Ur gouel breizhad e vo anezañ, pa 'z eo e bal diskouez kement tra a vez e Breizh ; ar peb brassañ eus ar strolladoù kulturel a zeuy d'ar gouel. Broioù all o devo tro iwe da gontañ dimp o c'hudennou. Eno e vo : Sinn Fein Iwerzhon ; Kembre ruz (Cymru Goch) ; Unvaniezh ar bobl galikiad ; Strollad sokialour Euskadi ; Tu-kleiz katalan al Labourerion.

A beb sort traoù kulturel a vo eno, ken eus Breizh ken eus an diavaes : fest-nos bras, c'hoariva, cinema, kaniri, c'hoarioù... Moien vo d'an artisaned kaoud standou iwe ewid gwerzhañ o zraou. Skrivañ da U.D.B. B.P. 304. 29273 Brest-Cédeix.

Diwar-benn

STOURMOU

POBL

Darvouidoù nevez zo c'hoarvezet e Madagaskar abaoe m'eo bet skrivet ar pennad-mañ.
Koulskoudé, sofjet hon eus e oa amañ traou mad da vezañ anavezet gant hol lenneroù.

Ewid ar re n' deñet feñet re a soñj eus *Istor Bro-C'hall* pe eus douaroniez (*geografi*) an Union française ha piw a damallor. Madagaskar un emezant lechiast ar Mor Indian, etre ar Mozambik (kreisteiz Afrika) hag enez ar Reunion (departamant gall), safest. Kozh bradas bro-C'hall. Belgia ha an Izelvroio, kozh bradas asamblez ez eo. Madagaskar un emezant lechiast ar Mor Indian, re daoust d'hoi holl danez vus ar douar heu-neñ ket eus ar ne welian e peb lech. Nebreed a labourdeguoy (*uzinou*) a gaver enez avañad hag un toulad zut a chorn ha an Izelvroio.

Eith milion a dud, pe war-dro, zo o veñvan rør, rannet ma z int etre ugant rummad bennag. *Tananañio* eo ar gér-benn, gan 350 000 a dud. Savez eo bet war ar mor, etre ar Mor Indian ha ar Ozean Atlantel. Enez o chombr (*Vanuatu*) renion Madagaskar eo a ar re-mañ-a roig merañ eriuas a Challeaued da dredennad anezhañ e fin an nañgeved kanted.

Pentruñ a dud, etre ugant rummad bennag, vloant vloant ma z int chombr e vro? Ar vloant vloant (*Uruguay*) eo ar vloant vloant, etre ar Rio Uruguay ha ar Rio Paraná.

lunauhan dooreub frouhouzean dha labouradour, louzouhan qd an eudeb gwali-
gerlevedou, sevel skolioù ewid kuon buan
dhañvred, ha implij ar gwerzhañ
ha linnenkouezh ha gwerzhañ.
marzhadourenn chell ar vro hag euid
tennañ drouzhouli ar parkeier (ka-
mank pe mika), hag oben un trouad
marzhadourenn ewid mat ar pobloù
devenadenn, a-lleñ evez brasoud
gouzoug. 3-Chall

Petra zo c'horvezet Madagaskar, adaleg
douar pladur 1898, ha krouer ar vro
dhañvred. Iñnañ "diwanzerzh" ar
Tananarive da laakad an urzh call da re-
mer 1960, pa voe ret war paper he
rankiz d'ar vro, ha abeo neuz ? Meur a
lenn Kouloukse, ha koueñ meneg
d'ar vro, ha kouezh ar salur an lod muia
da gombez n bizezh sozial poñitik ar
varc'h g'hiziv.

Tra ma oar as C'halloudoc'h: oñ aloubiñ en Ezzenn vras, e meur a lech o dous éasat ar Malagasyez ober brezel doze. Swazh, oñ ket ammet-mad ha plegañ o dous raker obet. Neuze e stagas an alouberion ar c'hoarzhañ. O ch'randon war e gwezhañ ourjouz ha d'arzhant dañs le fabourioù feurmous bras ha da henn diouloù tñouz ouzhpenn. A-eneb da sotra tangz ha ag-gartier bevezied a savañ, adaleg 1920, ur brougaroù kozh e hanv Ralaimongo. Eñ a zo bet gwezhañ eveloù eus emsaw an ulheigezenpenn. Sklaer ha freesk eo bet goulennek frankiz ar vro en ur vodadeg vras, e Tananarive, er bloavezh 1929. Eñ-kust e gustum hevelloù triolloù, ez eo bet taoleñ pennôd brasfai ar emsaw eo tol-bac'h. Evelato, ne ehanas ket ar stradur eñvi e se. Kemer a reas zoken k'arzheg menez-pâd ar bresel 1939-1945, pa vose diskouez an d'an hol gall pogen daies e c'hele bezaf tapet ar Challaoued o-unan a-welou.

E 1946, eo bet diazezet striaolda politike konservativa. M. D. R. M. nemel an raihnu herzel al labour gatet dre forsh ha neinfen-dro ar beizant daun doreuz kerzhet dezo. Er striaolda, en em vode tud desket o' choulemen frankie ar vro, kouf ha gatet dre forsh ha neinfen-dro ar beizant, wivroux kentaf. D'an 29 a viz meurzh 1947, en em savas an ebezenn a-bezh a-eneb d'an drevaendroumenn. Ne oa an emsav-se nemer u respont d'ar vach'eronner a sunet heolzh buhez ar vro abaoe hantken-c'hantken. Gant mui a chalchenn kentaf ha bezh, spandez an d'ar c'halchenn ne chellas ket kompran skorn dianaoudegezh a-bezhur ha bugale skornet mestr karet

1 – War hent ar frankiz

Gouda an taol kaer-se, eo aas eor
Gouda en stondi stramw gwaak en skour
hinnemers en d'goude en d'gouda en d'gouda
troet a-d'gout. A-raag en emsawadeig
dje, en oar bet savor gant d'nevraadeun
ur stroladd ewen! enebih ouzh ar
M.D.R.M. Ennah en vode lou sed
pouez bras an aod, hag un nebed
reistoron ar **Malagasy**, en hontor
brizouzon diouzh lempirahita
trevadenn hag ar *Chenwerz* etre-
vroad. Re-a se zuus buan da vezan
pillerou ar politikkere sentus volentez
Bro-C'hall. Evel just, pa voe roet he frankiz
d'ar vro, k'ement hañv k'ement hañv
et mod al an dudur, a euvit
toud er govanannam **Malagasy**.
Kifer, Tsaramana a voe hanvet da breizent,
Blenier a **P.S.D.** (*Strakoll* skolakour, ha

MADAGASKAR

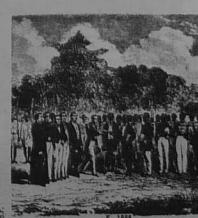
En em labad a reas heb dale ar stiold-se war a vro a-bezh, dre nerzh ar goumanant hag a mærennou (administration). Ar vuorakont a pouezas neuze adare war a bezañent d'ar c'hantred, d'ar c'hozhañ, d'ar velleid, hag ar labourennoù gwenn evelloù da vont-en dro ar marhac'hant pouobl. Dav eo labouraud amañ ne ket a c'hoñ hâs, na tost, ar c'hervezh bras hag un uzoùñ dud ar vro, med d'ar Challaoued dreist-holl. Ar pezh zo gwishaoù e c'hoazh an dud a zo e kembrañ ar vro e hanw ar sokialourzh hag un uriannek etrevoareld. Implijet ez eur bet, da skwer, binwiñg ekonomikel sokialour hag koperativ, sindikat, feurmou-pobl hag aozadurioù. Kromm a zo r妍 bremen e-pad penzerien bet an arvor da eus eprend ar bezañent hag ar labourennoù all-giz binwiñg ar mac'homerzh bouc'hiz hizel kaopatudoù.

2 - Daou benn d'ar vazh

lauvadou eo, gouvarnament Tiranana, adalej penn kentah e vuhez, ha daoust dezan de vezat harpar miuñan genti tud ar maezioù pe martzez abalamour de se, a glaskas stin reñif ar drom gentañ da duez an hêñw, ha dherc'h o finwidigezh an arz hag ar c'hoar. Dilek amzer gant ar besantad. Deur ar vezet krountañ gant o stag, haq ouzhpennne o rankoud a-lies paen ar talhouïd dieu per wech ar bloaz e-leñch unan en uodus vadas oulined pezentisted sternmet mad gant **MONIMA**, d'an dud ha d'ar vro eus ar gêr, a goderien gant boutonnoù, a gwerzhañ eus leñv dilod ar gouvarnament eo paent bras krenh an traez. E giz respont, strinkañ a ress ar gwad, ha muoñec'ged mil den a vuc'la heñgant ar FRG (CRSED ar vro). Divodet eo ar Monima talet en doarel-bach e zazezer ha penn kentah, Menezhañ.

3. 99.9% accuracy

E Miz genver 1972, eo bet hadhanwet da brezident Tiranañ gant 99,9 %. Ar pezh a erruan pewar miñ diwezatoc'h a ziskouez petra a dalvez un niver mouzezhioù ken uehl en ur votadeg ha pegen diaes eo heuliani hentouù an demokrategzh pa na oar e peb brasañ eus an dud na lenn na skrivañ. D'an 13 a viz meur, goude peder pe pemp sizhun harz-labour er skol-levor, el liseoù-hag er

blesann an ti-kér, meur a vilieroù tud, re yaouank al lodenn vrasañ. Fañs e voe ar **FRSed** da dennañ warmo ha lac'het eo bet ur pemzeg den bennag en dewezech-se. Kreskiñ a reas ar bodaegou en dewezech-se war-lerc'h, rag dubanañ a reas e ruiou Tananarive, d'an 19 a viz mae, tost da gant mil den, o choullenn dilez Tsiranana hag e ouarnamant.

Dastum asant tud galib disheleb a reas diouzha! Ramantanoso, pena kentaa en arma, pa'nti en girmig, sevda lezak hantaa. Tashanana, ha'nd sevda u gommarrant newaa han' soudeed ha'nd-souleardan kemmesker. Med dizale e rasbars an uken dibab e-tousk an dud o doa pinteis areneah en devezeh kentaa. An hent de demet kemeret betem bremza zo ab tashanana, ha'nd sevda u gommarrant koz ha d'an dreventionner ch'all, hak-a-neb war an tu klez' d'asturmonier boder en u strullad newee MFIM wodik klask, da wed reih lamda de bontarid an tashanana, ha'nd sevda u gwid distar an re' gentah, eh impilas ja gommarrant an trubuhluu, savet war an atouo (Tanananee ha Diego-Suarez) a-eneb da baotred uehigolemezzen a-eneb da baotred uehigolemezzen galleg. Lakat er prisorn eo hot mees nevar, um ben bras uks a strullad PSD, hak aoxet eo bet, goude se emigliow, newee etreba pro-Vadagashka ha Br-Chal. Gounezet uz uss but u tashanana, ha'nd sevda u gommarrant newaa, awod a-eneb eo bet aqan diforco h'atu ul mur malagasy ha'nt ul tar gal, ha'z pa'eo bet lavaret d'ar soudeed, al (lejion hejgen) ar parachutondu) mom kuit diouzh ar vro. Etred, a-eneb eo bet lavaret gant minish. A-eneb war u-ku'z briobu komunur u prenest a ce bat ataw du'ku'z het sen gommarrant Tsjanana.

4 - Petrazzo e pann Ramanantsoa?

Med ne fel ket ewid so se d'ar general Ramanantsoa mont re hir war an tu klez. Setu perag en dius grael iwe e weillan ewid distrujan an MFM. Pa glaskas et strollad-man bodan tud dirag tiki-ter Tananarive, da zeix-ha-bloaz an dispathc ch'witaia (13 mae 1972), e taolas ar gouarnamant er prizou a zlazezor Manandafy ha meur a hin all. Chomet int en toull un nebedut mizioù a-raog bezab barnet ha dielebet rag na o netra de rebec'h denne a mivorniaz.

War biw neuze e klask gouarnamant
Bamanantsoa en am harpan? Diaes

Ar barados war an douar

Setu, d'an nebeutañ, ar pezh zo bet embannet gant lod deus micherourion an usin vrudet-se, d'an 28 a vis mae. Pemzegtez a-raog, Dabaghian, mestr nemetañ usin-pirat Transocéan en noa taolet er-maes 63 micherour « dre ma ne labourent ket buan a-walc'h », sañset, « ha dre ma vezent kasset war-boues o fri gant delege ar C.G.T. ». Hemañ zo bet plantet e-barzh ar porzh iwe, 'vel-just. Loeis Merle a rae anehañ ; ur beleg-micherour eo. Lakaet en neus Dabaghian lod eus e vicherourion da sevel a-du gantañ, eñ, ar mestr, en ur lakaad anehañ da huchal : « Ar veleion e-barzh an ilis ! », hag all. Gwelet ez eus bet war ar journalioù foto Dabaghian, micherouresed en e gichen, an oil kasel-ha-kasel « ewid difenn Transocéan hag herzel ouzh ar C.G.T. d'ober e reus e-barzh ». Heugus ! Memes mod evel eti Le Beon an Oriant. Paour-kaezh Bretoned ! Se zo bezañ arallekaet¹ ha koloniset a-grenn !

Dabaghian zo ur paotr fin : deuet eo da sevel un usin e Brest, ewid kaoud primoù an digreissenñ² ; amprestoù a beb sort zo bet roet dehañ iwe, gwarantet gant kér Vrest, mar plij, da lared eo, ma c'hoarvezfe jeu, e vefe lakaet ar bec'h war gontribuabli Brest. N'eo ket fall goud ez eus bet rastellet gant Dabaghian pemp kant milion a luriou kozh, ken primoù ken amprestoù, abaoe 1963 m'ema dre amañ. Dre eo goud neuse e vez paet micherourion Transocéan an iselañ ma vez galiet : ur finisseuse, bet chomet unneg vloaz en usin-se (ur burzhud !) a ya ganti d'ar gêr e fin ar mis 139 900 a luriou kozh. Ha n'eus ket kalz a dud bet chomet unneg vloaz e Transocéan, hag an darn vrassañ o deus ar micherouresed ne vezont ket paet en tu all d'ar S.M.I.G.. Ar barados war an douar ! Ur bagn, ya, ha kement-mañ a c'heller lenn war mogerioù Brest. Gwashed eo ar gar eo Transocéan, ne ra an dud nemed ober ur mont ha dont du-hont : e 1968, ez eus bet ambochet 1 474 a dud : 1 024 anehañ zo en em dennen kuit, hag e-touesk ar re-mañ, 362 gant un taol botes en o revr, lissañsiet. Ur mont ha dont diehan ; droed ebed, nemed an henidha labourd evel ur c'hi : n'en neus ket an nen droed da gaoseal kâer, na memes da vont da staotañ. Ha neuse ar bresel d'ar sindikadoù, ar pezh a c'heller.

Deuit d'ober un dro beteg
TI ARZOUR MENEZIOU DU»
Koz Cleunf
56 - Langonned

SKOAZELLIT POBL VREIZH

Skoazellit Pobl Vreizh hag a zifenn, en hor yezh, Breizh al labourerion, en ur gass ho profou da : « Pobl Vreizh » K.R.P. 2746-79 ROAZON.

N'eo ket bet pell ar C.G.T. hag ar sindikadoù o respont : diw vanifestadeg vras e Brest, d'an 22 ha d'an 30 a vis mae. Bodet oa ese etre daouezug ha pemzeg mil a dud, Loeis Merle e-hun o vezañ e penn an traou d'an 30 a vis mae, kement ha diskouez ne vez ket bresset gwirioù ar sindikadoù. Paotred ar gouarnamant, ar prefed, maer Brest o deus graet van d'ober un dra bennag ewid Transocéan. Med pa oa ar re lissañsiet o klask mont en-dro e-barzh o usin, piw 'oa eno ouzh o herzel a vont e-barzh ? Ar poliss ! Ar poliss, sañset nebu, « o viroud an urzh », ya, urzh ar capitalisted !

Mont a ra ar c'heleier en-dro... Dabaghian zo en em dennen : komarfet 'oa e roched da rostañ, hag aon en neus bet ewid e feskennoù. Daoust hag eñ e chomo an usin en e sav memes-tra ? Se zo un afer all. Gant piw eo bet graet ar eus e Transocéan, ma n'eo ket gant un den ifrontet, prest d'ober n'eus forzh pêtra ewid chom ar mestr e-hun, ha denc'hel da waskan war an dud ?

Ha bremañ, pa 'z eo aet an traou war drenkaad, setu Dabaghian o vont kuit, goustadig, heb ober trous, evel ar c'hzad war an erc'h... Sur ne vo ket ingalet gantañ an arc'hant bras en neus rastellet etre ar re a oa gantañ war ar foto, kasel-ha-kasel, sur ne vo ket !

1 aliené.

2 les primes de décentralisation.

KOUMANANTIT DA

LE PEUPLE BRETON

B. P. 304 — 29273 BREST-CEDEX

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLECH

a gass e goumanant boutin : 20 lur⁽¹⁾
skoazell : 30 lur⁽¹⁾
estremro : 30 lur⁽¹⁾
Amañ an arc'hant dre chekenn-bost⁽¹⁾
mandat-fizher⁽¹⁾
chekenn-bank⁽¹⁾

(1) Diverkit ar gerioù na servijoùnt ket.

C.C.P. RENNES 2365-76.

A.B.E.G.

Disul 4 a vis mae 1975, e Menez-Kamm, eo bet dalc'het bodadeg-veur A.B.E.G. (Ar brezhoneg er gêr).

A.B.E.G. zo anehafh ar gevredigezh bet krouet bloaz so da vodaf an tiegezhioù brezhoneger, o klask tizhoud ar palioù-mañ :

— Lakaad an tiegezhioù-se d'en em anavezoud kenetreze, ha da gaoud darempeodou :

— Lakaad ar vugale vrezhonegerion da gaoud darempeodou iwe kenetreze, reiñ tu dehe da c'hoari ha da gaoud plijadur assambles, gant ar brezhoneg ha dre ar brezhoneg ;

— Diskouez nerzh an tiegezhioù c'hoant gante gounid ar gwir da vewaf penn-da-benn en hor yezh.

Yezh nemeti A.B.E.G. eo ar brezhoneg. Distag eo ar gevredigezh diouzh kement strollad politikel ha diouzh kement relijon.

Newez-flamm eo A.B.E.G. ewid e'hoazh, ha stank oa an danvez-labour d'ar sul 4 a vis mae, e Menez-Kamm.

Ewid ar vugale ez eus bet bannet filmou (ur Charlot e brezhoneg, ha skeudennou bet kemeret warlenn e bodadegoù hag e kamp A.B.E.G.). Ar re vras o deus pleustret war diasez ha framz ar gevredigezh, ha laket labour war ar stern ewid ar bloawezh-mañ. Daou gampa a bewar dewezh a vo dalc'het eta e-pad an hañv-mañ : an henid kentañ eus ar 24 d'an 28 a vis gouhere er Faoued ; an eil war aotoù ar vro vigoudenn eus ar 14 d'an 18 a vis eost. Kampoù A.B.E.G. zo aneha kampoù a zudi ; ar studi en devo e lod ar bloaz-mañ avad : e-sell kregiñ gant ur skol vrezhoneg da vad e vo un hanter-deweziad skol ewid ar vugale e pêb kamp.

Ober tiegezhioù A.B.E.G. zo ul lod pouesus-meurbed eus stourm hor pobl, hiziñ an deiz dreist-holl, pa vez gwelet tud yaouank, niverussoc'h-niverussafi, o klask deskifit ar yezh pe ober ganti, hag o terc'hel outi. D'ar re-se, kenkoulz ha d'an tiegezhioù brezhoneger, e vez red reiñ lañs ha kalon, dre vrudañ ha skoazellañ A.B.E.G.

A.B.E.G. : skodenn-vloaz : adaleg 30 lur.
sekretoures : A. Wlagn-Evenou
Kerozeg, 56320 ar Faoued.